

**ПЕРЕЛІК ДИСЕРТАЦІЙ, ЯКІ ЗАХИЩЕНІ
В ІНСТИТУТІ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ
З СІЧНЯ ПО ЧЕРВЕНЬ 2015 РОКУ**

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА Д 26.452.01

Борисенко І.В. Теорія і практика моделювання змісту початкової освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки [Текст] / Ірина Василівна Борисенко ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 230 с.

У дисертації розглядаються теоретичні засади і практичні підходи до моделювання змісту початкової освіти в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. Розкрито тлумачення терміну «курикулум початкової освіти» та виокремлено його сутнісні характеристики. Визначено періоди розвитку курикулуму початкової освіти в Сполученому Королівстві. Автором окреслено спільні тенденції розвитку змісту початкової освіти в країнах Європи.

Моделювання змісту початкової освіти в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії розглядається як теоретичне віддзеркалення процесів добору, структурування, трансляції та оцінювання рівня засвоєння змісту освіти молодшими школярами відповідно до проголошених освітніх цілей.

Розроблено інтерпретаційну модель структурування змісту початкової освіти, що складається з трьох блоків: цільового, змістово-процесуального, результативно-оцінного. Схематично подано підходи до дизайну та змістового наповнення моделі на основі презентації ключових складових курикулуму.

Обґрунтовано рекомендації щодо можливості використання позитивного британського досвіду в умовах модернізації початкової освіти в Україні на стратегічному, дидактичному і дослідницькому рівнях.

Ключові слова: зміст початкової освіти, моделювання, курикулум, Національний курикулум, курикулум початкової освіти, спільні тенденції розвитку, структурування, оцінювання.

Дишлева І.М. Дидактичні умови використання здоров'язберезувальних технологій у процесі навчання природничих предметів учнів основної школи: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.09 – теорія навчання [Текст] / Ірина Миколаївна Дишлева ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 223 с.

Дисертаційну роботу присвячено дослідженню проблеми розроблення дидактичних умов використання здоров'язбережувальних технологій у процесі навчання природничих предметів учнів основної школи.

Здоров'язбережувальні технології навчання розуміються як цілісна технологічна навчальна система, що становить інтеграцію технічного, дидактичного і здоров'язбережувального освітнього середовища, в умовах якого послідовність упорядкованої сукупності дій і операцій забезпечує цілісну систему управління навчальною діяльністю учнів задля набуття ними чітко визначеного результату навчання предметів природничого циклу учнів основної школи.

Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено сукупність дидактичних умов використання здоров'язбережувальних технологій у процесі навчання природничих предметів учнів основної школи: а) здійснення навчально-виховного процесу на основі здоров'язбережувальних технологій із застосуванням методичних складників здоров'язбережувального навчального середовища; б) забезпечення високого рівня предметної компетентності педагогів для здійснення навчально-виховного процесу із застосуванням здоров'язбережувальних технологій; в) створення психолого-педагогічної мотивації суб'єктів навчання (учнів і вчителів) до впровадження й використання здоров'язбережувальних технологій; г) здійснення процесу навчання з орієнтацією на міжпредметну інтеграцію, яка сприяє збагаченню, систематизації та використанню інтегративних знань.

Ключові слова: навчально-виховний процес, здоров'язбережувальна технологія, здоров'язбережувальне освітнє середовище, учні основної школи, природничі предмети.

Дячук П.В. Дидактичні умови формування самооцінки молодших школярів у навчальній діяльності: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.09 – теорія навчання [Текст] / Павло Вікторович Дячук ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 215 с.

Дисертаційна робота є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування самооцінки молодших школярів у процесі навчання.

Уперше, на основі вивчення й аналізу філософської і психолого-педагогічної літератури, здійснено системний аналіз теорії та практики формування самооцінки молодших школярів у навчальній діяльності та визначено дидактичні умови, що сприяють ефективності цього процесу: мотивація учнів до самооцінної діяльності; включення педагогом учнів до систематичного і послідовного процесу самоаналізу в умовах спільної навчальної діяльності; поетапність формування мотиваційно-ціннісного, когнітивного та діяльнісно-практичного компонентів самооцінки; опора на традиції гуманістичної освіти, формування гуманних взаємин між учасниками навчального процесу,

підтримка позитивного емоційного стану молодших школярів у процесі самооцінювання навчальної діяльності, надання їм своєчасної допомоги.

У роботі узагальнено сутність поняття «самооцінка», її структуру, функції та особливості формування у процесі навчання; окреслено можливості спільної навчальної діяльності у формуванні самооцінки молодших школярів.

У дослідженні здобуто нові дані про зміни, що відбуваються в самооцінці молодших школярів під впливом систематичного введення у процес спільної навчальної роботи визначених дидактичних умов, доведено їх ефективність.

Ключові слова: дидактичні умови, самооцінка, молодші школярі, навчальна діяльність, мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-практичний компоненти, спільна навчальна діяльність.

Карпова О.О. Дидактичні умови навчання іноземної мови майбутніх економістів засобами мультимедійних технологій: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.09 – теорія навчання [Текст] / Олена Олегівна Карпова ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 233 с.

У дисертації досліджено проблему навчання іноземної мови студентів економічних ВНЗ засобами мультимедійних технологій, здійснено аналіз психолого-педагогічної літератури щодо використання сучасних форм, методів і засобів навчання іноземної мови у вищій школі. Введено поняття «веб-кейс», уточнено мультимедійні технології у контексті дослідження. Визначено дидактичні умови, що сприяють підвищенню рівня володіння іноземною мовою; виявлено критерії володіння іноземною мовою (уміння говоріння, читання, письма та аудіювання) з їх показниками на кожному рівні (базовому, достатньому, просунутому). Розроблено, науково обґрунтовано й апробовано відповідну дидактичну модель, яка складається з трьох етапів: підготовчого, практичного та оцінно-контрольного. Теоретично обґрунтовані й експериментально перевірені результати проведеного дослідження можуть бути використані викладачами (для розробки методичних рекомендацій, написання наукових статей тощо), студентами (під час написання курсових, дипломних, магістерських робіт), аспірантами.

Ключові слова: мультимедійна технологія, кооперативне та колаборативне навчання, мультимедійні засоби, мультимедійні продукти, відеокейс, веб-кейс, веб-квест, інтерактивна ділова гра, майбутні економісти.

Косянчук С.В. Формування у старшокласників ціннісно-сміслових орієнтацій у процесі навчання предметів гуманітарного циклу: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.09 – теорія навчання [Текст] / Сергій Володимирович Косянчук ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 336 с.

Дисертацію присвячено актуальній проблемі формування у старшокласників ціннісно-смилових орієнтацій у процесі навчання предметів гуманітарного циклу. У роботі висвітлено теоретичні і методологічні аспекти порушеної проблеми, проаналізовано її сучасний стан, розкрито сутність базових понять, а також уточнено сутність понять «ціннісно-смилові орієнтації» і «ціннісно-смилові орієнтації старшокласника». Здійснено аналіз змісту предметів гуманітарного циклу та їх впливу на формування у старшокласників ціннісно-смилових орієнтацій.

Визначено структуру, критерії, показники і рівні сформованості ціннісно-смилових орієнтацій старшокласників, обґрунтовано дидактичні умови і засоби їх формування.

Для забезпечення процесу формування ціннісно-смилових орієнтацій в учнів старшої школи розроблено та апробовано методичний ресурс: систему дидактичних ситуацій і завдань, кейс-стаді з урахуванням досвіду та індивідуальних особливостей старшокласників; методичні рекомендації; курс за вибором «Цінності і смисли в житті людини».

У дослідженні обґрунтовано й експериментально перевірено дидактичні умови і засоби формування в учнів старшої школи ціннісно-смилових орієнтацій у процесі навчання предметів гуманітарного циклу. Кількісні і якісні показники експериментальної роботи засвідчили ефективність упровадження розроблених дидактичних умов і засобів формування у старшокласників ціннісно-смилових орієнтацій у процесі навчання предметів гуманітарного циклу.

Ключові слова: старшокласники, ціннісно-смилові орієнтації, предмети гуманітарного циклу, рівні сформованості, дидактична модель, дидактичні умови і засоби формування ціннісно-смилових орієнтацій.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА К 26.452.03

Арешонков В. Ю. Розвиток змісту шкільної суспільствознавчої освіти в Україні у XX ст. : дис. на здобуття наукового ступеня док. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни) [Текст] / Арешонков Володимир Юрійович ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 407 с.

У дисертації на основі вивчення історико-педагогічної літератури, архівних документів виявлено основні тенденції у формуванні і розвитку змісту шкільної суспільствознавчої освіти в XX ст.; узагальнено досвід реалізації цього змісту в педагогічній практиці досліджуваної доби з метою використання прогресивних методичних ідей у процесі вдосконалення сучасної шкільної суспільствознавчої освіти.

Автором уточнено понятійний апарат сфери змісту шкільної суспільствознавчої освіти, обґрунтовані методологічні засади його вивчення та виокремленні періоди й етапи формування і розвитку змісту шкільної суспільствознавчої освіти в Україні у ХХ ст.

Окреслені можливі шляхи удосконалення змісту сучасної суспільствознавчої шкільної освіти.

Ключові слова: суспільствознавство, суспільствознавча освіта, зміст освіти.

Драновська С. В. «Розвиток змісту навчання історії України в загальноосвітніх школах 60 – 90-х рр. ХХ ст.»: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни) [Текст] / Драновська Світлана Володимирівна ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 175 с.

У дисертації досліджується проблема розвитку змісту навчання історії України у вітчизняних загальноосвітніх школах у 60 – 90-х рр. ХХ ст.

З'ясовано теоретико-методичні засади дослідження питань розвитку змісту навчання історії України у визначених хронологічних межах; систематизовано методичні погляди і підходи до відбору змісту та обсягу навчального матеріалу з історії України в загальноосвітній школі 60 – 90-х рр. ХХ ст.; визначено передумови, основні періоди і чинники розвитку досліджуваного феномена; вивчено практику реалізації змісту навчання історії України у діяльності української школи.

У дисертації уперше на основі цілісного дослідження визначено три послідовні періоди розвитку змісту навчання історії України в загальноосвітніх навчальних закладах у другій половині ХХ ст.: 1959-1965 рр.; 1965-1989 рр.; 1989-1996 рр., з'ясовано соціально-культурні й загально-педагогічні передумови розвитку досліджуваного феномена, визначено специфіку викладання питань української історії в загальному курсі вітчизняної історії в різні роки, особливості діяльності окремих педагогів та шкіл у реалізації змісту навчання.

Ключові слова: шкільна історична освіта, зміст навчання історії України, шкільні програми з історії, фактичний і теоретичний матеріал.

Олексін Ю.П. Методична система диференційованого навчання історії у старшій школі: дис. на здобуття наукового ступеня док. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни) [Текст] / Олексін Юрій Петрович; Інститут педагогіки НАПН України. – К. – 2015. – 375 с.

У дисертації визначено теоретико-методологічні засади дослідження проблеми диференційованого навчання старшокласників, здійснено аналіз

відповідного понятійно-категоріального апарату, охарактеризовано психолого-педагогічні основи диференційованого навчання історії учнів старшої школи, визначено особливості запровадження диференціації в умовах профільного навчання.

Автором висвітлено історіографію проблеми диференціації навчання школярів у психолого-педагогічній й історико-методичній літературі, охарактеризовано теоретичні і практичні підходи до реалізації внутрішньої і зовнішньої диференціації у навчанні історії, обґрунтовано організаційні і нормативні засади диференціації навчання у практиці старшої школи.

Визначено і обґрунтовано компоненти методичної системи диференційованого навчання старшокласників історії, сформульовано цілі, завдання і зміст навчання старшокласників історії за умови рівневої диференціації, розкрито сутність диференціації форм, методів і засобів навчання історії у старшій школі, схарактеризовано підходи до рівневої диференціації результатів компетентнісно орієнтованого навчання історії у старшій школі.

У дослідженні схарактеризовано стан диференціації у масовій практиці навчання старшокласників історії, описано методику реалізації авторської системи диференційованого навчання історії, хід і результати формувального експерименту з її перевірки.

Ключові слова: навчання історії, диференціація, види і рівні, старшокласники, профільна школа, методична система.

Пишко О. Л. Компетентнісно орієнтована методика навчання правознавства учнів 9-х класів: дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни) [Текст] /Пишко Олена Леонідівна ; Інститут педагогіки НАПН України. – Київ, 2015. – 168 с.

У дисертації подано результати дослідження компетентнісно орієнтованої методики навчання учнів 9-х класів предмета «Правознавство. Практичний курс».

Визначено основні підходи до навчання учнів основної школи правознавства та основні характеристики практичного курсу правознавства. Виявлено компоненти, показники правової предметної компетентності, методичні умови її формування в учнів 9-х класів. Розроблено й експериментально перевірено компетентнісно орієнтовану методику навчання дев'ятикласників практичного курсу правознавства, оцінено її ефективність у формуванні правової предметної компетентності учнів 9-х класів.

Ключові слова: компетентнісно орієнтована методика, правова предметна компетентність, шкільне правознавство, практичний курс правознавства, практико-орієнтоване навчання правознавства, інтерактивне навчання правознавства.